

YHDESSÄ JA ILOISESTI KIELTEN MAAILMAAN!

Kukapa meistä ei olisi joskus lapsena leikkinyt puhuvansa vierasta kieltä – tapaillut tai matkinut jotakin itselleen vierasta kieltä tai keksinyt ystävän kanssa ihan oman yhteisen salakielen. Itse muistan lapsena nauttineeni Euroviisujen vieraskielisistä esityksistä ja lauleskelin niitä mukana – sanaakaan tuosta kielestä oikeasti ymmärtämättä. Oli ihanaa soristaa r-kirjainta ranskalaisittain tai suhautella s-kirjaimia venäläisittäin ja ilmehtiä ja liikkua tuon vieraan kulttuurin tapaan. Oli kuin olisi päässyt kielen kautta matkalle jonnekin uuteen ja kiinnostavaan paikkaan, saamaan uusia ystäviä ja olemaan itsekin osa tätä toista kulttuuria.

Lapsi on luontaisesti kiinnostunut kaikesta uudesta – myös eri kielistä ja kulttuureista. Kielet tarttuvat lapseen leikin ja toiminnan kautta. Ilman arvioitavan suorituksen paineita on kieliin tutustuminen iloista leikkiä ilman virheiden pelkoa. Kielet ovat myös avain maailmankuvan laajentamiseen; monikielisyys tukee eri kulttuurien ymmärtämistä ja antaa mainioita mahdollisuuksia globaalikasvatukseen. Lapsen kielellinen herkkyytikä antaa eri kielten oppimiselle suotuisan lähtökohdan turvallisessa ja kannustavassa ilmapiirissä.

Kieliä oppii leikiten, jos tilaisuus ja tarve ovat kohdillaan. Lapsi on avoin oppimiselle ja uskaltaa kokeilla uutta. Niin kotona kuin varhaiskasvatuksessa on hyvä tietoisesti antaa lapsen kielenoppimiselle tilaisuus. Lapsen luontaista kiinnostusta voi ruokkia olemalla itsekin kiinnostunut lapsen "kieleilystä" ja tukemalla lapsen tietoisuutta eri kielten olemassaolosta. Kielelliseen hassutteluun voi aikuinenkin lähteä rohkeasti mukaan ja ilo on molemminpuolinen.

Kielen oppimista tukee tieto lapsen kielellisistä herkkyyksikausista. Lapsen kielen oppiminen käynnistyy jo sikiövaiheessa, jolloin lapsi saa kielellisiä virikkeitä äidin puheen rytmistä. Puolivuotiaina lapsen huomio kiinnittyy juuri hänelle puhuttuun kieleen. Kaikki arkipäivän puhuminen tukee lapsen kielellistä kehittymistä. Lapsen seuraavat kielelliset herkkyyksikaudet ajoittuvat neljän vuoden ja 7 - 12 vuoden ikään. Toki kielet kuuluvat koko elämään; rohkeus, kannustava ilmapiiri, motivaatio ja omalle ikäkaudelle sopivat harjoittelumuodot siivittävät kielen oppimista eteenpäin. Kielten oppiminen on elinikäistä oppimista - koskaan ei ole liian myöhäistä aloittaa kielen opiskelua.

Monipuolinen kielitaito on lahja lapselle

Eri kielten kokeilemisessä ei ole tärkeää kielen oikeakielisyys, vaan kielellisen kiinnostuneisuuden tukeminen lapsen ikäkauteen sopivia toimintamuotoja käyttämällä. Kielillä voi tanssia, laulaa, leikkiä; kielillä voi lorutella, askarrella, leikkiä roolileikkejä jne. Kieliä voi harjoittaa mitä moninaisimmilla tavoilla kaikkia moniaistisia keinoja hyödyntäen. Samalla ruokitaan lapsen luontaista uteliaisuutta kielellistä moninaisuutta kohtaan ja tuetaan rohkeutta tutustua eri kieliin tutkivalla otteella.

Vieraita kieliä kannattaa ottaa mukaan luontevaksi osaksi varhaiskasvatuksen arkisia vuorovaikutustilanteita; *kiitos, ole hyvä, hei ja heippa* eri kielillä on hauskaa ja helppoa ottaa osaksi arkea. Aikuisen rohkea ja luonteva heittäytyminen mukaan kielten maailmaan antaa rohkeutta

lapsellekin. Ei turhaan tarvitse pelätä omaa osaamistaan; oikeakielisyyttä tärkeämpää on rohkeus ja ilo ottaa kielet osaksi arkipäivän touhuja. Kielet ja eri kulttuurit antavat myös yhdessä herkullisen lähtökohdan globaalikasvatukselle. Myös omassa päiväkodissa ja ryhmässä olevat eri kielet ja kulttuurit antavat mainion lähtökohdan kieliin ja kulttuureihin tutustumiseen.

Tamperelaisissa päiväkodeissa vieraillessani olen päässyt seuraamaan kielisuihkutuokioita, joissa kieli oli valittu ryhmässä olevan lapsen oman äidinkielen – siis muun kuin suomen kielen - mukaan. On ollut huikeaa olla mukana, kun äidinkieleltään ei-suomenkielinen lapsi on ylpeänä saanut esitellä muille ryhmänsä lapsille omaa äidinkieltään. Sama innostus uutta kieltä kohtaan on ollut nähtävissä myös muiden lasten taholta. Kysymykset siirtyvät usein luontevasti myös toiseen kulttuuriin liittyviin kysymyksiin. Kotikansainvälisyyden tuomat mahdollisuudet rikastuttavat myös päiväkodin arkea ja tuovat iloa koko yhteisölle.

Eräs päiväkodin henkilöstön edustaja sanoikin osuvasti eräässä koulutustilaisuudessamme:

"Se on ihan helppoa tuo kielillä puhuminen. Ei siinä muuta kuin vain alkaa puhumaan. Me olemme tervehtineet lasten kanssa saksaksi joka aamu sanomalla "Guten Morgen" tai "Hallo" ja sitten lähtiessämme "Tschüs". Meistä kaikista tuo on ollut tosi hauskaa. Päätimme, että talviloman jälkeen vaihdetaan kieltä. Lapset valitsivat kieleksi ruotsin."

Ihania eri kielten ja kulttuurien tutustumishetkiä omaan työhösi!

Outi Verkama

Kielihankkeiden projektikoordinaattori, Tampereen kaupunki, kasvatus- opetuspalvelut

outi.verkama@tampere.fi p. 040 740 4387

Kieliä kehiin! -hankkeen blogisivulta <http://kieliakehiin.blogit.tampere.fi> löytyy kielikohtaisia materiaaleja viemällä kursorin yläpalkin "Materiaalit ja Kikatus" päälle, esim.

Kielikortit eli kaksipuoleiset kuvakortit. Kuvat toimivat mainiosti kielituokioiden keskustelun avaajana, tuttujen sanojen muistelemisessa ja muussa aiheeseen johdattelussa. Kuvakortin takana on kuvaan liittyvää sanastoa usealla kielellä kielihetken avuksi.

<http://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/materiaalit/kielikortit-2/>

Runoretki -materiaali on syntynyt varhaiskasvatuksen koulutuksen projektityönä. Runoretki-materiaali soveltuu hyvin suomen kielen rikastuttamiseen. Materiaalissa on 10 eri runotuokion suunnitelmaa eri aihepiireistä.

<http://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/files/2018/05/runoretki-tiivistelma.pdf>